

**POROČILA
RELAZIONI
REPORTS**

Janez Berdavs

**EVROPSKO ZDRUŽENJE ZA TERITORIALNO
SODELOVANJE – NOVA MOŽNOST PRESEGANJA
MEJA?**

HYPERLINKTeritorialno sodelovanje je eden pomembnih gradnikov skupne evropske politike in se je razvijalo vzporedno s krepitvijo stikov med evropskimi državami po drugi svetovni vojni. Teritorialno sodelovanje je v procesu evropskih integracij imelo poseben pomen. V povojnih desetletjih je bilo sredstvo približevanja prej sprtih evropskih držav na lokalni in tudi osebni ravni; teritorialno sodelovanje je sredstvo večje moči in konkurenčnosti v primerjavi z ostalim svetovnimi silami glede na razdeljenost evropske celine z mednarodnimi mejami. V današnji Evropski uniji teritorialno sodelovanje pospešuje teritorialno kohezijo oziroma bolj uravnoteženo konkurenčnost evropskega ozemlja, ki je eden od treh temeljnih ciljev politik EU poleg gospodarske in socialne kohezije.

Prve povezave med obmejnimi regijami so nastajale že v petdesetih letih, leta 1975 je bil ustanovljen Evropski sklad za regionalni razvoj. Svet Evrope je svoja prizadevanja za pospešitev teritorialnega sodelovanja usmeril v pravno ureditev področja. Prvi pravni okvir čezmejnemu sodelovanju predstavlja leta 1980 sprejeta Madridska konvencija, ki pa je do danes ni podpisalo ali ratificiralo 12 evropskih držav (Conventions, 2007). Evropska skupnost oziroma poznejša Evropska unija je teritorialno sodelovanje spodbujala na bolj pragmatični ravni in je pobude podpirala finančno v okviru programa Interreg, kar je omogočil Evropski sklad za regionalni razvoj. Vse do tedaj omenjene aktivnosti so podpirale čezmejno sodelovanje, šele program Interreg II je vključil tudi transnacionalno in medregionalno sodelovanje. Po izvedbi treh Interregovih programov in njegovem preoblikovanju v tretjo prednostno nalogo evropske regionalne politike v programskem obdobju 2007–2013 odpirajo evropska združenja za teritorialno sodelovanje novo poglavje v zgodovini teritorialnega sodelovanja med evropskimi državami.

Ta prispevek želi predstaviti evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS) kot nov instrument teritorialnega sodelovanja, možnosti njegove uporabe in posledičnih prednosti in koristi; slabosti, ki bi se lahko pojavljale pri izvajanju instrumenta v praksi. Predvsem pa prispevek išče priložnosti, ki jih EZTS prinaša v slovenski prostor.

Ta članek je napisan na podlagi različnih tiskanih in

elektronskih virov, intervjujev in pisne korespondence ter udeležbe na seminarju. Pri pisanju članka smo želeli uravnotežiti pravne in informativne vire, izdane s strani ustanov Evropske unije, ki s pozitivnim obveščanjem razširjajo vedenje o možnostih novega instrumenta, z bolj kritičnim pogledom na instrument, kar smo zagotovili z intervjuji in s pisno korespondenco. Z intervjuji in korespondenco smo želeli tudi pridobiti poglobljene informacije o instrumentu in nekaterih odprtih vprašanjih, pri pridobivanju informacij z intervjuji in elektronsko korespondenco pa smo poskrbeli za uravnoteženost predstavnikov Evropske komisije, slovenske vlade in posameznih regij.

Ker je EZTS nov instrument, še brez primerov praktične uporabe, tudi še ni tema objav in bolj poglobljenih analiz. Večina dostopnih virov je zgolj informativne narave, namenjenih občinstvu, ki se s teritorialnim sodelovanjem srečuje profesionalno. Osnovni vir za članek je Uredba št. 1082/2006 o ustanovitvi združenja za teritorialno sodelovanje, ki predstavlja pravno podlago EZTS kot novemu instrumentu za teritorialno sodelovanje in je izhodišče za vse nadaljnje vire in razprave v zvezi z EZTS. Ostali viri so tiskana ali elektronska informativna gradiva, objavljena s strani ustanov, ki so odgovorna za instrument oziroma skrbijo za informiranje – Direktorat za regionalno politiko Evropske komisije (DG Regio), Svet regij (CoR) in Zveza evropskih regij (AER); predavanja na konferenci AER Expert Conference on the European Groupings for Territorial Cooperation, kjer so predavali predstavniki Direktorata za regionalno politiko, AER, CoR, svetovalnih podjetij in predstavniki posameznih regij; intervjuji s predstavniki Direktorata za regionalno politiko – med njimi z Dirkom Petersom, glavnim avtorjem uredbe ter korespondence s predstavniki Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko in Službe Vlade RS za evropske zadeve.

**Značilnosti in novosti evropskih združenj za
teritorialno sodelovanje**

EZTS je nov instrument, s katerim želi Evropska unija pospešiti, olajšati in poglobiti teritorialno sodelovanje med njenimi regijami. Temelji na Uredbi št. 1082/2006 Evropskega parlamenta in sveta, ki je bila sprejeta julija 2006 v paketu z uredbami za upravljanje s strukturnimi in kohezijskim skladom. Uredba je zelo fleksibilna in omogoča rabo EZTS za širok spekter različnih povezav. Posledično pa je uredba tudi precej nedoločna in nejasna. Glavne lastnosti EZTS so:

- EZTS je lahko ustanovljeno za vse vrste teritorialnega sodelovanja; čezmejno, transnacionalno ali medregionalno sodelovanje. Eno EZTS je lahko ustanovljeno za eno ali več od navedenih vrst sodelovanja;
- EZTS ima status pravne osebe. To pomeni, da lahko pridobivajo in posedujejo lastnino, zaposlujejo osebe-

- je in predstavljajo stranko v pravnih postopkih. Ker lahko EZTS deluje v imenu svojih članic, to močno olajša pravne in administrativne postopke, saj je, na primer, v sklepanje pogodb sedaj lahko vpleteno le EZTS v imenu vseh članic teritorialne povezave;
- EZTS mora imeti vsaj dva člana iz dveh držav članic EU. Možna je tudi vključitev članov iz držav nečlanic EU, če zakonodaja državne nečlanice to dopušča. EZTS pa mora vključevati poleg člana iz države nečlanice še vsaj dva člana iz dveh različnih držav članic. EZTS z dvema članoma, od katerih je eden iz državne nečlanice, torej ni mogoč;
 - EZTS omogoča sodelovanje organizacij različnih tipov. Sestavljajo ga namreč lahko tako regionalni kot lokalni organi, pa tudi države članice in osebe javnega prava (ki so ustanovljene z namenom zadovoljevanja potreb javnega interesa, nimajo pridobitnega značaja, jih pretežno financirajo državni, regionalni ali lokalni organi ali druge osebe javnega prava, ti organi pa imajo tudi večinski vpliv v njenem upravljalnem oziroma nadzornem odboru). Sodelovanje v EZTS ni omogočeno samo organom teritorialne samouprave z voljenimi telesi in lastnimi viri financiranja, ampak tudi regionalnim enotam centralne državne uprave (na primer prefektore ali slovenske upravne enote). Velika ovira pri nekaterih dosedanjih oblikah teritorialnega sodelovanja je bila nezmožnost povezovanja organizacij različnih tipov, na primer regij z občinami. EZTS ne samo, da omogoča sodelovanje tudi državam članicam samim (kar je do ustanovitve regij zlasti uporabno za Slovenijo), ampak tudi drugim zainteresiranim osebam javnega prava, ki lahko močno pripomorejo h kakovosti teritorialnega povezovanja. EZTS s tem pristopom pospešuje večnivojsko upravljanje;
 - Naloge EZTS so omejene na pospeševanje in poenostavitev teritorialnega sodelovanja, podrobneje pa se opredelijo v konvenciji. EZTS ne more imeti več pristojnosti, kot jih dovoljuje zakonodaja držav članic. Predvsem pa EGTC nima pristojnosti na področju zunanjih zadev, pravnega reda in policijskih pristojnosti. Tipični nalogi EZTS sta izvajanje programov ali posameznih projektov teritorialnega sodelovanja, ki jih sofinancira Evropska unija, lahko pa se uporablja tudi za vodenje programov ali projektov, ki so financirani pretežno ali izključno iz drugih virov;
 - Glavna pravna podlaga za ustanovitev EZTS je uredba št. 1082/2006, ki velja za vse članice; uporaba uredbe ni obvezujoča, če pa se določene države članice odločijo za njeno uporabo, pa uredba velja v celoti in ne samo njeni deli. Ustanovitev EZTS pa morajo omogočati tudi nacionalne zakonodaje vseh držav članic, iz katerih prihajajo člani EZTS. Uredba je kot rok prilagoditve pravnega reda držav članic določila 1. 8. 2007. Uredba ne posega v pri-

- stojnosti posameznih držav članic, saj so pristojnosti EZTS in sodelujočih regij in drugih teles omejene s pravnim redom držav članic;
- Glavna dokumenta, ki urejata delovanje vsakega EZTS, sta konvencija in statut, ki ju sprejmejo člani EZTS. Konvencija opredeljuje osnovne attribute EZTS, kot so naziv, sedež, člani in ozemlje. Statut ureja delovanje EZTS in vsebuje operativne določbe upravljanja EZTS, postopke odločanja, delovni jezik, financiranje in podobno;
 - EZTS-ji imajo deloma že vnaprej določeno notranjo strukturo in delovanje. Vsak EZTS ima svoj proračun, iz katerega se financira najmanj delovanje organov EZTS, vanj pa prispevajo sredstva vsaj člani EZTS. Delovanje EZTS ureja pravni red tiste članice EU, v katerem ima EZTS svoj sedež. Država s sedežem EZTS oziroma njeni organi so odgovorni tudi za nadzor upravljanja javnih sredstev. Uredba tudi omogoča, da člani EZTS pooblastijo enega od članov za izvrševanje svojih nalog. Tako vse ali del aktivnosti EZTS opravlja eden od članov.

Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje predstavlja zaradi svoje fleksibilnosti, širine in veljavnosti na celotnem ozemlju EU mejnik v razvoju teritorialnega sodelovanja v Evropi in mu postavlja nove, trdnije in enoviteje temelje. Z uredbo o EZTS je celotno področje dobilo enotno pravno podlago za razvoj in poglobljanje razvoja v prihodnosti; vsem prihodnjim prizadevanjem v tej smeri, ne glede na vrsto teritorialnega sodelovanja ali lokacije prizadevanj znotraj EU, pa EZTS predstavlja tudi skupno streho. Implikacije navedenega še niso znane, predvidevamo pa lahko olajšano izvajanje programov in projektov teritorialnega sodelovanja. Programom in projektom, ki bodo potekali v okviru EZTS, bo ta predstavljal skupno izhodiščno točko na začetku izvajanja, omogočal večjo primerljivost programov in posledično ponujal večjo možnost prenosa znanja in izkušenj pri oblikovanju in upravljanju programov ter večjo možnost učenja iz dobrih praks.

Pomembna razlika od ostalih instrumentov za pospeševanje teritorialnega sodelovanja je dejstvo, da gre za uredbo EU, ki s sprejemom postane pravno veljavna za vse članice EU. To pomeni, da za veljavnost ne potrebuje podpisov predstavnikov posameznih držav in ratifikacij v zadevnih parlamentih, kot je bil to primer pri Madridski konvenciji (Peters, 2007). Pravna osebnost EZTS naj bi močno poenostavila administrativne postopke in sklepanje pogodb, še zlasti v povezavah, sestavljenih iz velikega števila partnerjev. Ker bodo EZTS imeli tudi svoje organe in proračun, pa bo možno tudi lažje in hitreje odločanje, ki bo zahtevalo manj pogajanj in bo manj izpostavljeno parcialnim interesom posameznih članov v teritorialnem sodelovanju, poleg tega pa naj bi bila večja tudi moč udeležanja sprejetih odločitev (Gilland, 2007).

Uredba omogoča visoko stopnjo fleksibilnosti pri

ustanavljanju in delovanju EZTS. Aktivnosti EZTS se lahko izvajajo v koordinaciji med člani, ali pa te aktivnosti prevzame en član, pooblaščen s strani drugih članov. EZTS je lahko homogeno – sestavljeno, na primer, samo iz regij – ali pa heterogeno, lahko vključuje tudi udeležbo države, lahko temelji na javnem ali zasebnem pravu, lahko ima omejeno ali neomejeno odgovornost, programi, ki potekajo pod okriljem EZTS, pa so lahko financirani z EU udeležbo ali brez nje. Možnost sodelovanja v EZTS ni izključno omejena le na države članice EU, saj pod določenimi pogoji lahko sodelujejo tudi partnerji iz držav nečlanic. Zaradi dveh širitvev in posledično močno povečanega ozemeljskega obsega Evropske unije ima možnost sodelovanja v EZTS večina ostalih evropskih držav, kar velja tudi za čezmejno sodelovanje. Po predvidevanjih so glavni kandidati za ustanovitev EZTS zrelejše in bolj dejavne evroregije, delovne skupnosti in Interreg programi, kjer bi lahko EZTS prevzelo vlogo organa upravljanja v programu. V tem primeru bi se lahko proračun EZTS financiral tudi iz tehnične pomoči (Gilland, 2008).

Uredba daje proste roke pri oblikovanju vsebin EZTS, dokler so te povezane s teritorialnim sodelovanjem. EZTS se v tem smislu razlikuje od *European Economic Interest Grouping*, ki se omejuje na gospodarsko sodelovanje. V možnosti sodelovanja oseb javnega prava in zvez ter združenj, ki jih te ustanovijo, pa se EZTS razlikuje od Madridske konvencije, ki se omejuje na sodelovanje med organi lokalne oziroma regionalne samouprave. Uredba tudi izrecno navaja, da EZTS mora izvajati posebne ukrepe (specific actions) teritorialnega sodelovanja, kar po besedah avtorjev uredbe pomeni, da EZTS morajo biti dejavni in morajo izvajati vsebine podpore teritorialnemu sodelovanju (Peters, 2008). S tem naj bi se izognili obstoju neaktivnih EZTS, kar se, na primer, dogaja z nekaterimi evroregijami, ki tudi sicer kažejo zelo različne stopnje dejavnosti. Uredba načeloma tudi zagotavlja nevmešavanje EZTS v notranje zadeve držav članic, saj organi lokalne ali regionalne samouprave preko EZTS ne morejo imeti več pristojnosti, kot jih dovoljuje pravni sistem države. Ob enem pa EZTS daje organom teritorialne samouprave večjo neodvisnost od centralnih oblasti pri sklepanju mednarodnih povezav in sodelovanj.

Težave pri sprejemanju in uveljavljanju Uredbe o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje

Težave so spremljale že proces sprejemanja Uredbe. Oblikovanje le-te je trajalo kar tri leta, pri čemer so nekatere države ideji o EZTS odkrito nasprotovale, na primer Nemčija, Nizozemska, Finska in Irska. Nasprotovanje EZTS ima večinoma izvor v nepoznavanju novega instrumenta (Gilland, 2008). Nekateri članice (predvsem tiste z unitarno politično ureditvijo) so EZTS

nasprotovale, ker naj bi omogočal regijam pridobiti nove (in prekomerne) pristojnosti; EZTS je bil skratka viden kot možnost vmešavanja v notranje zadeve držav. Skandinavske države za EZTS niso našle interesa in potrebe, saj skandinavske regije že uspešno sodelujejo. Na Slovaškem pa je bila uredba o EZTS žrtev notranjih političnih rivalstev, saj so uredbo določena ministrstva podprla, druga pa sprva ne. EZTS ni naletel na poseben odpor v novih članicah, kjer ponekod živijo velike manjšine, meje pa še vedno niso sprejete v vseh družbenih skupinah zadevnih držav.

Zamisel o EZTS se je v procesu sprejemanja Uredbe spreminjala. Instrument, ki je bil po prvotni zamisli namenjen le čezmejnemu sodelovanju, je sedaj namenjen vsem vrstam teritorialnega sodelovanja. V uredbo je bila naknadno vrinjena klavzula, ki omogoča sodelovanje tudi partnerjem iz držav nečlanic. Pod pritiskom regij, ki so deloma lobirale preko Zbora evropskih regij (Assembly of European Regions), so regije preko EZTS pridobile samostojnost pri sklepanju povezav; te lahko centralne oblasti članic preprečijo le, če je določena povezava regije v nasprotju s pravnim sistemom države ali v nasprotju z javnim interesom (Assembly of European Regions, 2007).

Še več nejasnosti pa se pojavlja sedaj, ko je Uredba veljavna in ko so pričakovane ustanovitve prvih EZTS. Fleksibilnost instrumenta ima tudi slabe strani: pomanjkanje jasnosti in določnosti (konkretnosti), kar trenutno povzroča negotovost in (pre)veliko mero previdnosti pri oblikovanju prvih EZTS, poleg tega pa instrument še vedno nima zadostne politične podpore pri vladah mnogih držav članic (Peters, 2008).

Uredba, ki je bila sprejeta julija 2006, določa, da morajo države članice do 1. avgusta 2007 prilagoditi svoj pravni red in zagotoviti možnost učinkovite uporabe uredbe. Z avgustom 2007 naj bi morale biti mogoče ustanoviti prve EZTS, vendar pa so do novembra 2007 zahtevo izpolnili le Madžarska, Bolgarija, Velika Britanija in Portugalska (Cor, 2007). Vsekakor pa veljavna uredba daje dodatno težo regijam v naporih za dopolnitev nacionalnih zakonodaj. Države članice se soočajo z vprašanji spreminjanja pravnega reda. V Avstriji se odločajo med prilagoditvijo državne zakonodaje z ustavnim amandmajem in zakonom na zvezni ravni in sprejetjem devetih deželnih zakonov in enega zveznega (Börger, 2007).

Nekaj vprašanj odpira tudi interpretacija uredbe. Uredba navaja, da mora v okviru delovanja EZTS uporabljati nacionalno pravo države, v kateri ima EZTS sedež, medtem ko se za konkretno izvajanje projektov in programov uporablja pravni red države, kjer se ti izvajajo. Takšno določilo pa je v konkretnih primerih lahko nejasno, saj ni točno določeno, do katere točke se še uporablja pravo države s sedežem EZTS. Potrebne so dodatne pravne razlage, predvidoma na ravni Evropske komisije in ne na ravni posameznih EZTS (Gilland,

2007). V primeru, da želijo člani EZTS za vodenje združenja uporabiti pravo tretje države in se s tem izogniti možnemu favoriziranju enega od članov, lahko člani v tretji državi skupaj registrirajo osebo javnega prava, ki nastopa kot vodilni član in sedež EZTS.

Kot rečeno, je EZTS glede na uredbo namenjeno samo izvajanju programov teritorialnega sodelovanja ali projektov, ki jih sofinancira EU v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada ali Kohezijskega sklada, in ostalim posebnim ukrepom teritorialnega sodelovanja; vsako EZTS bi torej moralo biti vsebinsko aktivno. Vendar pa ni nikjer specificirano, kaj "drugi posebni ukrepi" iz tretjega odstavka sedmega člena Uredbe o EZTS pomenijo. Zato uredba povsem ne preprečuje obstoja EZTS, ki bi bili pretežno nedejavni. Pogosta so še vprašanja v zvezi z vodenjem aktualnih programov z EZTS. Programi so se namreč že začeli z začetkom leta, prenos evropskih programov teritorialnega sodelovanja pod okrilje EZTS pa naj ne bi bila težava. Trenutno največja zadrega je pomanjkanje vsakršnih izkušenj z EZTS v praksi in šele čas bo pokazal pravo vrednost novega instrumenta.

Pogled naprej

Trenutno je načrtovanih ali v postopku ustanavljanja že nekaj prvih evropskih združenj za teritorialno sodelovanje. Pri Committee of the Regions je izrazilo zanimanje za EZTS kar 166 različnih ustanov (Spinaci, 2007). Med predlogi je tudi projekt Euranest, ki naj bi združeval regije z namenom povezovati njihove izkušnje in večine na področju organizacije športnih dogodkov in aktivnega preživljanja prostega časa. EZTS je edina primerna oblika povezovanja, saj v projektu želijo sodelovati tako občine oziroma mesta, province, kantoni in druge teritorialne enote (primer EZTS s člani različnih vrst). Francija in Katalonija bosta preko EZTS ustanovila in vodila obmejno bolnišnico (primer EZTS za konkreten projekt) (Hosiaux, 2007). V EZTS se namerava preoblikovati Grande Region, v katerem sodelujejo regije iz Francije, Nemčije, Nizozemske in Luksemburg. Enako pa naj bi storila novonastala Alpsko-Sredozemska evroregija, ki jo sestavljajo alpske regije med švicarsko mejo in Sredozemskim morjem. Omenjenemu EZTS naj bi se pozneje pridružil še kanton Ženeva (primer EZTS s članom iz države nečlanice EU) (Spinaci, 2007).

EZTS predstavlja priložnost tudi za Slovenijo. Slovenija svojega pravnega reda še ni dokončno prilagodila in omogočila ustanavljanja EZTS. Večjih ovir za spremembo zakonodaje ni, potrebno pa bo sprejeti ustrezno vladno uredbo, ki je še v pripravi (Renner, 2007). Področje uveljavljanja EZTS v slovenski pravni red in pomoč pri njihovem ustanavljanju pokriva Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in strukturno politiko (SVLR). Uredba o ustanovitvi EZTS v Sloveniji ni naletela na nasprotovanje, predstavniki SVLR pa jasno izražajo korist-

nost novega instrumenta in njegovo omogočanje preprostejših oblik in dela skupnih organov, obstaja pa skepsa glede velike širine uporabnosti instrumenta (Renner, 2007).

Na državni ravni že potekajo postopki za preoblikovanje delovne skupnosti Alpe-Jadran v bolj formalno obliko s podporo skupne pravne osebe, ustanovljene na podlagi te uredbe. Slovenska vlada je podprla idejo o preoblikovanju delovne skupnosti v evroregijo na podlagi Uredbe o ustanovitvi EZTS in glede na aktivnosti SVLR je sklepati, da bodo ti načrti tudi udejanjeni (Gov SIHYPERLINK, 2007; Horžen, 2007).

Velika odprtost in fleksibilnost novega instrumenta omogoča povezave zelo različnih velikosti in z zelo različnimi vsebinami, pričakovati pa je, da bodo EZTS ustanovljeni le za del možnih nalog. Verjetno bodo EZTS najprej ustanovljeni v primerih, kjer obstaja že vzpostavljeno tesno in dolgoročno sodelovanje, ki ga bodo želeli vpleteni nadgraditi in zvišati formalno raven sodelovanja. V prvi fazi ustanavljanja EZTS, v času nabiranja prvih izkušenj z instrumentom, bodo ti ustanovljeni za konkretne projekte in za izvajanje programov teritorialnega sodelovanja, kot je bil, na primer, Interreg IIIA Slovenija-Italija. V istrskem prostoru bi se pokazalo kot zelo koristno določilo, ki omogoča vključevanje partnerjev iz držav nečlanic v EZTS s partnerji iz dveh držav članic, saj bi bili na ta način vključeni tudi hrvaški partnerji. Preko EZTS bi bilo možno učinkovito organizirati javni prevoz na čezmejnem območju, na primer v Istri, na Tržaškem in na Krasu ali pa poenotiti turistično ponudbo na enakem (ali poljubnem čezmejnem) območju.

EZTS je lahko uporabljen za množico možnosti z različnimi udeleženci, na primer izgradnja in upravljanje čezmejnih omrežij komunalne infrastrukture (na primer na Miljskem polotoku, kjer del naselij na slovenski strani naravno gravitira na miljsko kanalizacijsko omrežje) ali upravljanje skupnih krajinskih in narodnih parkov, saj poteka visok delež slovenskih državnih meja po območjih ohranjene narave, kot so gorovja, hribovja in mejne reke s poplavnimi ravniciami. Primer francosko-katalonske obmejne bolnišnice asociira na sodelovanje goriške in šempetrske bolnišnice. Sodelovanje bi lahko okrepili z ustanovitvijo EZTS, v katerem bi sodelovale zdravstvene ustanove iz Slovenije in Furlanije-Julijske krajine. Evropska združenja za teritorialno sodelovanje odpirajo možnosti za zelo različne oblike sodelovanj. Ta trenutek je naloga uporabiti instrument na primerih z že utečenim sodelovanjem in pridobiti prve izkušnje.

Viri in literatura

Assembly of European Regions. (2007): Gradivo konference AER Expert Conference on the European Grouping for Territorial Cooperation.

Börger, S. (2007): The application of EGTC Regulation in Austria and in the Adria-Alps-Pannonia area. Predavanje na AER Expert Conference on the European Grouping for Territorial Cooperation. Stefan Börger, Vlada Dežele Štajerske, Bruselj, 10. 7. 2007.

Gilland, M. (2007–07): Moray Gilland, Quality Officer, European Commission, Directorate General Regional Policy. Intervju.

Hosiaux, P. (2007): The Euranest Project. Predavanje na AER Expert Conference on the European Grouping for Territorial Cooperation. Phillipe Hosiaux, Dialogic Communication & Marketing Agency, Bruselj, 10. 7. 2007.

Horžen, S. (2007): Sara Horžen, Služba Vlade RS za evropske zadeve. Elektronska korespondenca.

Conventions (2007–12). [Http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=106&CM=1&DF=&CL=ENG](http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=106&CM=1&DF=&CL=ENG).

Cor (2007–12): Fiche – EGTC State of Play. [Http://www.cor.europa.eu/document/activities/egtc/EGTC_State_of_play.pdf](http://www.cor.europa.eu/document/activities/egtc/EGTC_State_of_play.pdf).

Peters, D. (2007–07): Dirk Peters, European Commission, Directorate General Regional Policy, Legal and procedural matters, relations with the Committees. Intervju.

Rener, T. (2007): Tatjana Rener, Regionalna pisarna Štanjel, Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. Elektronska korespondenca.

Spinaci, G. (2007): Predavanje na AER Expert Conference on the European Grouping for Territorial Cooperation. Gianluca Spinaci, Directorate for Consultative Works, Committee of the Regions, Bruselj, 10. 7. 2007.

Uredba ES (2006): Uredba (ES) št. 1082/2006 Evropskega parlamenta in sveta z dne 5. julija 2006 o ustanovitvi evropskega združenja za teritorialno sodelovanje (EZTS). Uradni list Evropske unije, 210, 31. 7. 2006, Luxembourg, str. 19–24.

Gov SI (2007–12): Sklep Vlade Republike Slovenije. [Http://193.2.236.95/dato3.nsf/OC/0710111610048/\\$file/sev1141a.doc](http://193.2.236.95/dato3.nsf/OC/0710111610048/$file/sev1141a.doc).

Kristjan Knez

CONVEGNO INTERNAZIONALE "I TURCHI, GLI ASBURGO E L'ADRIATICO" Trieste, 10–12 maggio 2007

I secolari rapporti tra l'Occidente e l'Oriente, tra il mondo cristiano e musulmano, gli scontri tra la Sublime Porta, le monarchie e repubbliche del Mediterraneo nonché dell'area balcanico-danubiana, le osmosi avvenute nelle aree di contatto tra i territori della mezzaluna e della croce, le contaminazioni avvenute nell'arte, nella letteratura e nella cultura in senso lato, gli stereotipi e

gli intensi scambi commerciali con il Levante – fondamentali per l'economia di Venezia e di Ragusa –, la lenta decadenza dell'Impero ottomano, l'emergere di nuove potenze – come la Russia zarista –, la politica delle nazioni europee, desiderose della spartizione di quello che veniva definito "il malato d'Europa", e la fase imperialistica, in cui gli interessi economici, geo-strategici, politici e militari andarono a cozzare nei Balcani e nell'area ancora sotto il dominio del Sultano, sono stati alcuni degli argomenti affrontati dal Convegno Internazionale di Studi "I Turchi, gli Asburgo e l'Adriatico", tenutosi alla Biblioteca Statale di Trieste l'11 e il 12 maggio 2007. Le due giornate di studio sono state promosse dall'Associazione culturale italoungherese "Pier Paolo Vergerio" e dalla "Sodalitas Adriatico-Danubiana", con la collaborazione dell'Aisseco (Associazione Italiana di Storia dell'Europa Centrale e Orientale), della Biblioteca Statale di Trieste, del Forum Austriaco di Cultura di Milano, del Gruppo di studi storici e sociali Historia di Pordenone, dell'Istituto per la Storia del Risorgimento Italiano – Comitato di Trieste e Gorizia e della Società di studi storici e geografici di Pirano.

Giovedì 10 maggio gli organizzatori hanno proposto la tavola rotonda "La Turchia ieri, oggi e domani: prospettive europee" alla quale ha partecipato Franco Cardini dell'Università degli Studi di Firenze, che si è soffermato sui rapporti tra i cosiddetti Occidente e Oriente, sul concetto di guerra santa nonché sulla situazione attuale nel Medio Oriente. Sono seguiti gli interventi di Guglielmo Cevolin, "Turchia e Unione Europea: il punto di vista giuridico sui criteri per l'adesione"; Diego Redivo "I nuovi Stati dell'Unione Europea e le ferite della storia: riconoscimento od oblio?" e Fulvio Salimbeni "La Turchia dal declino dell'Impero Ottomano ai giorni nostri e il suo ruolo geopolitico attuale", tutti e tre dell'Università degli Studi di Udine. I lavori sono stati moderati da Gianpaolo Carbonetto del "Messaggero Veneto" di Udine.

Il Convegno Internazionale di Studi è stato aperto venerdì 11 maggio. Nel corso della prima sessione, presieduta da Adriano Papo, Maria Pia Pedani (Università Ca' Foscari di Venezia), ha parlato de "Gli Ottomani in Adriatico tra pirateria e commercio". La relatrice ha rammentato che i Turchi iniziarono ad interessarsi all'Adriatico nella seconda metà del XV secolo, quando venne conquistata Valona, sulla costa albanese, e nel momento in cui la Repubblica di Ragusa cominciò a gravitare nell'orbita di Istanbul. Parallelamente i mercanti provenienti dalle terre del Sultano volsero lo sguardo verso la città lagunare, imbarcandosi perlopiù su navi veneziane, ma anche su quelle ottomane. Nel suo excursus storico è emerso che nel corso delle guerre del Seicento i commerci tra Venezia e la Porta non subirono interruzioni complete, mentre nella prima metà del XVIII secolo imbarcazioni e mercanti ottomani ripresero ad attraversare l'Adriatico per approdare ai moli